

Stenogrammid

XIII Riigikogu, IV Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 14.09.2016, 13:00

Toimetatud

13:00 Infotund

1. 13:01 Riigivõlakirjad

2. 13:09 Uute turgude leidmine Eesti põllumajandustoodangule

3. 13:17 Aktsiisiraha laekumine Lätti

4. 13:26 Piimatoodete eksport

5. 13:32 Millised demokraatia tugevdamise eelnõud on Riigikokku tulemas

6. 13:41 Tervishoiu rahastamise jätkusuutlikkus

7. 13:51 Ettevõtluskeskkonna arengud

13:00 Infotund

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tere päevast, austatud Riigikogu! Tere päevast, austatud valitsusliikmed! Alustame Riigikogu infotundi. Kõigepealt kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreeris ennast 43 Riigikogu liiget, puudub 58. Täna infotunnis osalevad peaminister Taavi Rõivas, ettevõtlusminister Liisa Oviir ja justiitsminister Urmas Reinsalu. Eelnevalt on registreeritud kaheksa küsimust, igal küsimuse esitajal on võimalik esitada üks täpsustav küsimus ja ka saalist saab ühe küsimuse esitada.

1. 13:01 Riigivõlakirjad

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Alustame! Esimene küsija on Kadri Simson, küsimus on peaminister Taavi Rõivasele. Teemaks on riigivõlakirjad. Palun!

14:58 Kadri Simson

Lugupeetud Taavi Rõivas! Teadupärast algatas Euroopa Keskpank möödunud aastal võlakirjade ostmise järelturult. Selles programmis osalevad kõigi eurotsooni riikide keskpangad, sh ka Eesti Pank. Teatavasti Eestil oma võlakirju ei ole, seetõttu osaleb Eesti Pank kogu protsessis vaid ostjana ja suunab iga kuu kümneid miljoneid eurosid teiste riikide majanduse elavdamisse. Vaadates Eesti viimaseid majandusnäitajaid, on tunne, et meil oleks vaja mingit tugevamat meedet, et majandus seisakust välja tuua. Millegipärast ei kasuta me seda võimalust, mida kõik teised eurotsooni riigid kasutavad – see on võlakirjade emiteerimine, et paigutada raha olulistesse infrastruktuuri objektidesse. Kas Vabariigi Valitsus on kaalunud meie majanduse taaskäivitamiseks riigivõlakirjade emiteerimist? Võib-olla on isegi konkreetne ettepanek valitsuskabinetis arutusel olnud?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Peaminister ei saa anda hinnangut, kas keskpanga otsus Euroopa tasemel on õige või vale. Aga vastab tõele, et odava raha pealevoolu on olnud erakordselt palju ja see on aidanud mitmel riigil oma vajalikud struktuursed reformid edasi lükata. Ka on selle mõjul olukord jõudnud selleni, et võlakriisi

algusega võrreldes on eurotsooni riikide keskmine võlakoores protsendina SKT-st tervelt poolteist korda kasvanud. See on minu hinnangul pigem ohu- kui rõõmumärk. Samuti ei laienda suur võlakoores päris kindlasti ühegi riigi ettevõtluskeskkonda ega aita kaasa majanduskasvule. Ka kõige madalama intressiga saadud laen tuleb lõppkokkuvõttes tagasi maksta ja täna kulutatud laenuraha on homme maksukoores. Seda tasub mees pidada.

Mis puudutab infrainvesteeringuid, siis neid kavatseb valitsus teha küll. Me oleme juba eraldanud ligi 200 miljonit eurot selleks, et saaks teoks Rail Baltic. See on kõigi aegade suurim infraprojekt Eestis ja ametisolev valitsus on teinud mitu olulist otsust, et selle saaks ellu viia. Oleme ka riigi eelarvestrateegias selle jaoks vahendid ette näinud. Infraprojektidest on hiljuti saanud rahalise katte ka Eesti ja Läti vaheline elektriliin, mis maksab ligi 200 miljonit, Eesti ja Soome vaheline gaasitoru, mis maksab ka ligi 200 miljonit, ja, oh üllatust, ametisolev valitsus on viimase 20 aasta jooksul esimene, kes on lõpuks leidnud rahastuse ka paljuräägitud Tartu maantee Kose ja Mäo vahelisele lõigule. Ka selle jaoks on raha eelarves olemas. Aitäh!

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kadri Simson, palun!

14:58 Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud Taavi Rõivas! Riigivõlakirjade emiteerimine on varem olnud tõsise arutluse all. Näiteks aastal 2001 tuli toonane rahandusminister Siim Kallas sellise ettepanekuga välja ja nüüd on ta teie erakonna ametlik presidendikandidaat. Ometi te ütlete siin, et kõik ülejäänud eurotsooni riigid eksivad ja Eesti, oh imet, teeb siin kõigile silmad ette – tõsi küll, mitte majanduskasvus. Miks ülejäänud riigid kasutavad vahendeid, mida Eesti ei kasuta? Kas see on nendepoolne viga?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Nii nagu teistes riikides on ka Eestis tegelikult varasemaid puudujääke kaetud eri allikatest. Meie oleme peamiselt kasutanud laenu võlakirjade asemel, sellepärast et laen on nendel hetkedel olnud odavam. Iseenesest on võlakiri ja laen finantsinstrumendina täiesti võrreldavad ja tulebki vaadata õunte pealt, kumba on teatud hetkel odavam kasutada. Me peame arvestama, et Eesti-suuruse majanduse puhul on mahud väikesed ja võlakirjaemissiooniga kaasnevad tehnilised kulud, olgu need siis õiguskulud või muud emiteerimisega seotud kulud, võivad osutuda ebaproportsionaalselt suureks, kui see summa ei ole väga suur. Ka sellega peab arvestama.

Nii et veel kord: ei ole laen ja võlakiri üks parem, teine halvem. Kui neid mõlemat on vaja kasutada puudujäägi katteks, siis tulebki vaadata õunte pealt, kumb on parajasti soodsam. Eestis minu juhitud valitsuse ajal puudujääki olnud ei ole. Vastupidi, kõik need aastad – 2014, 2015 ja praeguste prognooside järgi ka 2016 – on Eesti riigieelarve olnud väikeses plussis. Me oleme suutnud riiki majandada niimoodi, et tuleme ots otsaga kokku ja meie lapsed ei pea maksma meie ajal võetud võlgu. Kõik vajalikud investeeringud, olgu teedesse või mujale taristusse, olgu haiglatesse, olgu koolidesse, on meil võimalik ära teha. Me alles eile arutasime valitsuskabinetiga, kui palju on meil võimalik kasutada Euroopa fondide tuge. Täna ma julgen küll öelda, et ükski oluline suurinvesteering ei oota mitte raha taga, pigem on näiteks teedeinvesteeringute puhul pudelikaelaks mitte rahapuudus, vaid väike projekteerimisvõimekus. Seda projekteerimisvõimekust tuleb võimalust mööda tõsta.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Tarmo Tamm, palun!

14:58 Tarmo Tamm

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea peaminister! Iseenesest on kummaline, et meil ei ole objekte, kuhu investeerida. Naabrid lätlased emiteerisid hiljuti 650 miljoni euro eest võlakirju, kusjuures nullintressiga ja võlakirja tähtaeg on 20 aastat. Ning need võlakirjad märgiti üle viiekordselt. Need võlakirjad on atraktiivsed ja naabrid on leidnud objekte, kuhu seda raha investeerida. Iseenesest see ei ole mingi näitaja, et meie riigieelarve on väikeses plussis, kui majanduskasvu sisuliselt ei ole. Ma küsin, miks Eesti riik ei emiteeri võlakirju või ei võta laenu. Kas põhipõhjus pole selles, et sellega viiakse riigieelarve tasakaalust välja, et me ei saagi laenu?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Nojah, teil on need eelarveasjad sassis nagu Kört-Pärtli särk pühapäeva hommikul. Aga proovime siia selgust tuua. Laenu võtmine on loogiline, kui laenuga kaetakse mingeid kulusi, mis on suuremad kui sama perioodi ehk eelarveaasta tulud. Kui kulud on suuremad kui tulud, siis see automaatselt tähendabki defitsiiti. Eesti on viimased kolm aastat ja tegelikult ka mitmeid aastaid varem – ma ütleks isegi, et iseseisvuse taastamise järgsest ajast enamiku aastaid – majandanud selliselt, et me oleme oma eelarvega kenasti tasakaalus või isegi väikeses plussis. Meil ei ole tekkinud defitsiiti, mida on vaja laenuga katta. Kui me võrdleme end Lätiga, siis tuleb öelda, et Läti eelarve on oma jooksvate kuludega miinuses. Selle põhjuseks on paljude hinnangul valdavalt see, et Lätis on maksuauk väga palju suurem kui Eestis. Ainuüksi käibemaksuauk Lätis on suurem kui Eesti ja Läti kaitsekulud. Eestis on käibemaksuauk viimastel aastatel kogu Euroopas kõige kiiremini vähenenud: ainuüksi 2014. aastal vähenes käibemaksuauk meil 100 miljoni euro võrra. Nii et kui maksud korralikult kokku koguda, kui maksumaksjad ja maksuamet teevad head koostööd, siis ei teki ka vajadust tuleviku arvel elada. Kui me vaatame investeerimisobjekte ja kui me võrdleme investeringuid protsendina SKT-st, siis mitte ühegi naabriga võrreldes ei ole meil põhjust häbeneda. Vastupidi: Eesti investeerib protsendina SKT-st või protsendina eelarvest oluliselt rohkem kui meie naabrid. Aitäh teile!

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetan esimesele küsimusele vastamise.

2. 13:09 Uute turgude leidmine Eesti põllumajandustoodangule

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Teise küsimuse esitaja on Raivo Põldaru. Küsimus on esitatud ettevõtlusminister Liisa Oviirile ja teema on uute turgude leidmine Eesti põllumajandustoodangule. Palun, Raivo Põldaru!

14:58 Raivo Põldaru

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Önnitlused esimese ministriaasta möödumise puhul ja seoses sellega ka küsimus. Te olete selle aasta jooksul väga palju viibinud välismaal. Millistest tööviitadest te saate ka tänu sellele täna aastapäeval raporteerida?

14:58 Ettevõtlusminister Liisa Oviir

Loomulikult palju tänu õnnitluste eest! Täna südamest! Uute turgude leidmine Eesti põllumajandustoodangule on valitsusesisese tööjaotuse järgi eelkõige muidugi Maaeluministeeriumi ülesanne. Enda tegevusvaldkonnas eksporditurgude otsimisel pole me suunitletud ekstra põllumajandustoodetele turu leidmisele, aga me kindlasti ei välista neid. Ekspordi arendamise programm nimega "Made in Estonia 3.0" kehtib juba aastast 2008 ja selles on määratletud sihtturud sõltumata sektorist. Need jagunevad kolmeks: esiteks lähiriigid, mis on eelkõige Läti, Leedu ja Soome, teiseks hansariigid, mis lisaks Põhjalale on kolm suurt ehk Saksamaa, Prantsusmaa, Inglismaa, ja kolmandaks veel kaugemad turud ehk Hiina, Jaapan, India, USA ja Brasiilia. Nendel kõikidel suundadel teeme tööd, pakkudes mitmesuguseid kontakte, riigivisiite, messe. Samuti pakume koolitusi ettevõtjatele nii eksporditurgude leidmiseks kui ka eksporditurgudel tegutsemiseks, samuti oma ekspordikavade väljatöötamiseks. Ma usun, et meie ekspordile suunatud tegevus on olnud keskmiselt edukas. Eksporditööde arv on oluliselt kasvanud. Ekspordi mahud ei ole aga näidanud sellist kasvu, nagu me ootame, mistõttu me oleme algatanud nende sihtturgude ülevaatamise, et kindlaks teha, kas nad ka praeguses majanduskeskkonnas on kõige adekvaatsemad.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Raivo Põldaru, palun!

14:58 Raivo Põldaru

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Ma ei kuulnud ikkagi midagi konkreetset. Kas te võite nimetada mingisuguseid oma töö tulemusena tekkinud Eesti riigile kasulikke võimalusi? See loetelu, mis

praegu kõlas, kajastas lihtsalt tegevusi. Aga mida konkreetselt teie töö tulemusena on saavutatud? Kas avanus kuskil mingi turg? Kas mõni ettevõtte leidis tänu teile koha, kuhu kaupa müüa? Ootan teilt konkreetsust.

14:58 Ettevõtlusminister Liisa Oviir

Veel kord, põllumajandustoodete kohta oleks siiski mõistlik küsida maaeluministri käest. Ma võin näiteks tuua erinevaid ettevõtteid, sh ka neid, mis on toiduainetööstusega seotud. Eelmisel nädalal sõlmis ettevõtte nimega Chaga Singapuris tarnelepingu. Meil on põhimõtteliselt igas kuus ette näidata selliseid töövõite: näiteks puitmajade eksport Hiina jne. Aga väga raske on öelda, et see on ühe ministri töövõit. Kui ma ka olen lepingu sõlmimise juures viibinud, siis ma ikkagi ütlen, et eelkõige on see nende ettevõtete töövõit. Samas on see töövõit ka riigile, kes on mõne turu suutnud avada – väga paljudel turgudel on mingi kaitse peal. Ja samamoodi on see võit paljudele inimestele. Nii et ei saa ütelda, et see konkreetne Chaga leping eelmisel nädalal on kuidagi nagu ekstra minu töövõit. Samas, kui mind sinna kutsuti, siis ilmselt nad tunnustavad ka minu osa selles. Mis puutub põllumajandusse, siis meie töö ei ole otse suunitletud põllumajandusele, pigem vaatan ma ekspordi üldisemalt. Üks töövõit, mis kindlasti mõjutab ka meie põllumajandust, on see, et saatsime Singapuri järgmiseks kaheks aastaks ekspordi ja investeringutega tegeleva esindaja. Tuleb arvestada sellega, kui Singapur ise tähendab turgu suurusega 5,5 miljonit, siis teda ümbritsevad Indoneesia ja Malaisia on väga suured turud. Need on ka väga selgelt kasvavad turud: majandus on selles piirkonnas kasvanud keskmiselt 5–7% aastas. Ma usun, et see on üks selliseid töövõite, mida te ootate, ja küllap see toob tulevikus kaasa päris head tulemused meie ekspordi arendamisel.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaak Madison, palun!

14:58 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu aseesimees! Hea minister, ka minu poolt palju õnne aasta täitumise puhul! Mina olen kuulnud siit ja sealt kiidusõnu teie töö kohta. Nii mitmegi ettevõtja elu on läinud kergemaks. Seda on rõõm kuulda. Te väitsite, et eelkõige tegeleb põllumajandusettevõtete ekspordiga, selle valdkonna n-ö haldamisega Maaeluministeerium. See on täiesti õige, kuid siit kumab läbi vähene koostöö, vähene suhtlus kahe ministeeriumi vahel, vähene üksteise toetamine. Kas teie arvates on koostöös Maaeluministeeriumi ja maaeluministriga jäänud midagi vajaka? Kas see vajaks rohkem tähelepanu? Eesti majanduses on praegu väga suure löögi all just põllumajandusettevõtted, eriti piimandussektor. Meil on siin saalis ka endine ettevõtlusminister, kelle ametisoleku ajal saadi ekspordiks lahti väga suur Jaapani turg. See oli väga märgilise tähendusega. Emb-kumb, kas teie ministeerium või Maaeluministeerium peaks rohkem tähelepanu pöörama suuremale koostööle.

14:58 Ettevõtlusminister Liisa Oviir

Aitäh õnnitluste ja heade sõnade eest! Ma arvan, et see koostöö on tegelikult päris hea. Mul on hea meel öelda, et eriti piimandussektor, aga üldse põllumajandussektor usaldab mõlemat ministeeriumi, meiega suheldakse. Põllumajandussektori eestvedamisel ja koostöös Maaeluministeeriumiga on kavas kokku kutsuda ümarlaud, kus tahame arutada just nimelt piimasektori ekspordiprobleeme. Seegi näitab tegelikult, et nii Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil kui ka Maaeluministeeriumil on sektoriga väga hea ja tõhus koostöö. Mõlemaid partnereid saab selle eest ainult tänada.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Lõpetan sellele küsimusele vastamise.

3. 13:17 Aktsiisiraha laekumine Lätti

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Järgmine küsimus on peaminister Taavi Rõivasele aktsiisiraha laekumise kohta Lätti. Andres Herkel, palun!

14:58 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Esimene sissejuhatav küsimus on, kuidas te olete hinnanud seda aktsiisipoliitikat, mida te pisut enam kui aasta tagasi siin kurikuulsaks saanud kobareelnõuna kaitstesite ja seejärel seadusena rakendasite. Ei ole ju saladus, et alkoholitootjate arvates jääb saamata 15–20 miljonit aktsiisi ja käibemaksu. Sama juttu räägivad kütusemüüjad. Isegi kui nende valdkondade katusorganisatsioonid võib-olla hindavad seda summat üle, ei saa kuidagimoodi väita, et probleemi ei ole olemas. Eesti raha liigub lihtsalt Lätti. Milliseid korrektiive te olete tegemas või kavatsete teha aktsiisivaldkonnas?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Vaatame koos faktidele otsa. Alkoholitootjad on suutnud tekitada väga suurt meediakära ja selle eest tuleb neid kindlasti tunnustada. Nad on suutnud jätta mulje, et viinapudeli odav hind on vaata et inimõigus. Vaatamata kõigele sellele on tegelikult aktsiisid väga hästi laekunud. Vaatame faktidele otsa. Kaheksa kuu kokkuvõttes on kõiki aktsiise kokku laekunud 11% enam kui eelmise aasta samal ajal. Võrreldes 2016. aasta eelarvega oleme augustikuu seisuga 19 miljoni euroga plussis. Eelarvet tehes olid prognoosid märksa tagasihoidlikumad, kui tegelikult laekus. Alkoholiaktsiisi on kaheksa kuuga laekunud 14,6% enam kui aasta tagasi. Võrreldes selle aasta eelarvega oleme ainuüksi alkoholiaktsiisiga 7 miljoni euroga plussis. Eelarve prognoosis on juba arvestatud ka sellega, et tarbimine väheneb, nii et saame öelda, et aktsiisipoliitika täidab ilmselgelt oma eesmärgi. Kui teid huvitab mootorikütus, siis selle aktsiisi laekumine on 14% suurem kui möödunud aasta kaheksa kuuga ja eelarve osas oleme 8 miljoni euroga ees.

Ma julgustaksin kõiki parlamendiliikmeid aruteludes rohkem lähtuma reaalistest faktidest, lähtuma reaalistest numbritest, mida Maksu- ja Tolliamet meile kõigile kättesaadavaks teeb. Ei maksa kaasa minna alkoholitootjate lobisõnumitega ja nende hääletoruks hakata. Loomulikult on neil oma huvid. Mõelgem ikkagi riigi seisukohast ja mitte ainult eelarvelaekumiste kontekstis, vaid arvestagem ka seda, kas see, kui inimesed tarbivad vähem alkoholi ja tubakat, ei ole mitte õige suund rahva tervise edendamisel. Minu mälu järgi oli Vabaerakond koalitsioonilepingut tehes laua taga olles ka selle poolt, et nii alkoholi- kui tubakaaktsiisi Eestis tõstetaks.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Herkel, palun!

14:58 Andres Herkel

Aitäh! Härra peaminister! Ma arvan, et te eksite üsna mitmes mõttes. Ma tegelikult ei küsinud, kui palju aktsiisi laekub, vaid seda, kui palju seda jääb saamata seoses selle ralliga. Kui rääkida rahva tervisest, siis kui Lätist seda rohkelt ostetakse, siis kahjuks tarbitakse ka rohkem. Nii et seda terviseprobleematikat tuleb lahata minu meelest hoopis sedapidi. Aga minu teine küsimus on selle kohta, et raske kütteõli aktsiis on kõvasti madalam kui diislikütusel. Motivatsioon seda diislikütusega segada ja sel moel pettust teha on päris suur. Millal valitsus selle probleemiga tegeleb ja kuidas kavatseb selle lahendada?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Selle kütteõli teemaga on rahandusminister ka valitsuse ees käinud ja saanud positiivse tagasiside. Millal täpselt ta selle muudatuse kavatseb esitada, tuleb tema käest küsida. Usun, et see on teema, millega tuleb tegeleda – just selles kontekstis, et diislikütuse lõpphinnas peaks kajastuma nende komponentide sarnane maksustamine.

Ma täpselt ei saanud aru, kuhu te tüürisite, kui ütlesite, et ma eksin mitmes mõttes. Ma lugesin teile ette fakte, mis on mulle antud Maksu- ja Tolliametist. Kui te ütlete, et Maksu- ja Tolliameti andmed on valed, siis see paneb teile kohustuse tõestada, et need valed on, ja öelda ka, mis siis õiged numbrid on. Te eeldate, et ma eksin, mina arvan, et siiski mitte. Kui me vaatame konjunktuuriinstituudi andmeid, siis need kajastavad ühemõtteliselt, et nii eelmistel aastatel kui sel aastal on näha alkoholi tarbimise vähenemist ja see tarbimine ei ole mitte üksnes korrelatsioonis Eestist ostetud alkoholi kogusega. Tarbimisanalüüsides võetakse arvesse nii seda, et suur osa Eestis toodetud alkoholist või Eestis müüdud alkoholist liigub Soome, kui ka seda, et väike osa – oluliselt väiksem kui see, mis liigub Eestist

Soome – tuuakse sisse Lätist. Selle kõigega arvestades leitakse konjunktuuriinstituudis, et summaarne alkoholi tarbimine on vähenemistrendis. See ongi olnud aktsiisipoliitika selge eesmärk. Ma arvan, et selline aktsiisipoliitika, kus mingi kahjuliku toote tarbimist, olgu see siis alkohol või tubakas, püütakse samm-sammult vähendada, on iseenesest õige, ja väga mitmes mõttes. See vähendab ka survet haigekassa kuludele – me ju teame, et väga suur osa rasketest haigustest on otseselt seotud alkoholi liigtarbimise ja suitsetamisega.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Ma palun vabandust, Andres Herkel, aga kuna täna on kaheksa registreeritud küsijat, siis me leppisime algul kokku, et iga küsija saab esitada ühe täpsustava küsimuse igale vastajale. Andres Ammas, palun!

14:58 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetav eesistuja! Lugupeetav peaminister! Teie viide mullukevadistele koalitsiooniläbirääkimistele tuletas mulle meelde tõsiasja, et tookord lubasite sealsamas ühise laua taga suhelda aktsiisi teemadel nii oma Soome kui ka Läti ametivennaga. Kas te võiksite praegu lühidalt aru anda, kuidas see suhtlemine on õnnestunud ja mida on meil teada naaberriikide aktsiisipoliitika tulevikust?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Tõepoolest, ma olen korduvalt suhelnud nii Soome kui Läti eelmise peaministriga, samuti ametisoleva peaministriga mõlemas riigis. Me oleme rääkinud ka aktsiisipoliitikast. Lätis on seni olnud aktsiisitõusud märkimisväärselt tagasihoidlikumad kui Eestis. Ma olen omalt poolt andnud nõu nii palju, kui üldse on viisakas teistele riikidele nõu anda, et Läti aktsiisipoliitika võiks meie omaga käsikäes käia. Eks näis. Järgmise aasta eelarve on ka Lätis praegu töös.

Kui me vaatame neid piiriüleseid liikumisi, siis ma soovitan lugeda tänaseid ajalehti – nii juhtkirja Eesti Ekspressist kui ka artiklit Postimehest. Need kirjeldavad väga ilusasti ja väga kainelt, kui soodne siis tegelikult on minna Lätist alkoholi ostma. Samuti soovitan vaadata otsa tõsiasjale, et millegipärast on hinnavahe Eesti ja Läti vahel märksa suurem kui aktsiisidest tulenev vahe. Kui me võtame näiteks pooleliitri viinapudeli hinna ilma maksudeta, siis Eestis on see üle 20% ehk umbes 2,3 eurot kallim kui Lätis, kus see maksab ilma maksudeta 1,85 eurot. Järelikult on ikkagi küsimus ka selles, et Läti kaupmehed on leidnud võimaluse müüa kaupa väiksema marginaaliga või on suutnud ennast soodsamalt varustada. Igal juhul väga arvestatav osa sellest hinnavahest ei ole tegelikult üldse mitte aktsiisi ega käibemaksuga seotud, vaid tuleneb hoopis muudest teguritest. Kui veel täpsemalt maksudest rääkida, siis osa maksudest, mis alkoholile rakenduvad, on Lätis ka kõrgemad. Näiteks käibemaks on Lätis teadupärast 21% ja Eestis 20%.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetan sellele küsimusele vastamise.

4. 13:26 Piimatoodete eksport

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Järgmine küsimus on Mihhail Korbilt ettevõtlusminister Liisa Oviirile piimatoodete ekspordi kohta. Palun!

14:58 Mihhail Korb

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud minister! Sooviksin jätkata samast kohast, kus kolleegid lõpetasid, ja küsida piimatoodete ekspordi kohta Eestis. Miks me küsime seda teie käest? Endine ettevõtlusminister tegi meile väga selgeks, et tema ministeeriumi ülesanne on ka piimatoodete ekspordi suurendamine, ja ta astus selleks ka päris mitmeid samme ning saavutas häid tulemusi, mis väljendusid teatud tehingutes. Minagi küsin konkreetselt, mis on teie saavutused piimatoodete ekspordi suurendamisel ja missugused on väljavaated selles valdkonnas.

14:58 Ettevõtlusminister Liisa Oviir

Aitäh! Ma vägagi tunnustan ettevõtlusminister Anne Sullingu tööd. See oli tolles väga keerulises olukorras piimasektorile väga suur toetus. Aga kui see enne selgusetuks jäi, siis ma kordan, et ma kindlasti ei välista seda, et ettevõtlusminister tegeleb muu hulgas piimatoodete ekspordi soodustamisega. Aga ettevõtlusministri funktsioon on saavutada üleüldiselt ekspordi kasv, see hõlmab paljusid valdkondi. Spetsiifiliselt põllumajandustoodetega tegeleb Maaeluministeerium. Ning valitsuse töökavas on kokkulepe, et üks ja sama sektor mitmelt poolt erinevaid toetusi ei saa. Samas jääb lähiminevikku ehk sellesse aastasse Hiinaga piimaprotokollide allakirjutamine, mis tähendab, et Eestile on avatud ka Hiina turg. Hiina on kõige suurem piimatoodete tarbija. Sellega on meil seotud väga suured lootused ja tänu sellele sammule on ka näha piimasektori oluliselt suuremat huvi selle turu vastu. Nii tänavu kui ka uuel aastal on sektori soovil kavas mitmeid kontaktreise ja ühisstende messidel just nimelt Hiinas. Nii et vaatame aina enam Aasia poole ja ma usun, et Hiina turg võiks suures osas asendada ärakukkunud Vene turgu.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mihhail Korb, palun!

14:58 Mihhail Korb

Täna teid vastuse eest! Omalt poolt täpsustan, et me oleme hästi aru saanud, et Maaeluministeerium tegeleb sellega, et see majandusharu oleks konkurentsivõimeline ja pakuks konkurentsivõimelist hinda. Teie käest tahaks teada, kuidas toimub meie piimatoodangu turustamisele kaasaaitamine. See sõnum, mille te praegu edasi andsite – lepingu sõlmimine Hiinaga –, on väga positiivne. Kas te võite sellest natuke rohkem rääkida? Mind huvitavad tähtajad ja mahud, millest jutt käib.

14:58 Ettevõtlusminister Liisa Oviir

Aitäh! Ma küll viitasin riikidevahelisele lepingule, millega lihtsalt turg avatakse. Konkreetsed lepingud ettevõtjate vahel on juba ettevõtjate töö. Riik saab ettevõtjaid selles konkreetses töös toetada ja seda me olemegi teinud. Me oleme seda teinud, korraldades ekspordi lühikoolitusi, kus me anname eksportijatele vajalikku *know-how*d, praegu on käivitamisel ekspordijuhtide kvalifikatsiooni tõstmise programm. Samuti korraldame juba viidatud kontaktreise, osalemist toidumessidel – need asjad on kõik töös ja nende abil me leiame eksportööridele uusi kontakte ja võimalikke lepingupartnereid. Lepingute konkreetne sõlmimine jääb aga ettevõtete ülesandeks.

Millega veel on riik appi tulnud? Ka Hiinas on meil ekspordinõunik ehk inimene, kes tunneb seda turgu ja on valmis ettevõtjaid ka lepingute sõlmimise protsessis abistama. Kogu see kaar on n-ö kaetud, me oleme seal kogu aeg toeks, aga põhitegija ikkagi on ettevõtte, kes peab tulemuse saavutama. Samamoodi on ka Jaapani puhul. Ettevõtte peab oma toodetega täitma need normid, mis sihtriik on seadnud. Selles osas on Eesti riik, ma arvan, Hiina suunal teinud kõik, mis vähegi võimalik. Riikidevahelisi suhteid on eriti arendatud alates 2014. aastast ja kahe aastaga saavutatu on päris hea tulemus nii suure riigi puhul. Nüüd edasi on sellised väiksema mastaabiga tegevused, millega me oma ettevõtjaid toetame.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Vabandust, Mihhail Korb, igal põhiküsil on täna võimalus esitada üks täpsustav küsimus. Lõpetan sellele küsimusele vastamise.

5. 13:32 Millised demokraatia tugevdamise eelnõud on Riigikokku tulemas

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Järgmine küsija on Jüri Adams. Küsimus on peaminister Taavi Rõivasele ja see on selle kohta, millised demokraatia tugevdamise eelnõud on Riigikokku tulemas. Palun!

14:58 Jüri Adams

Härra peaminister! Vabaerakond tuli Riigikokku osalt sellepärast, et me kritiseerisime Eesti poliitilise süsteemi mitmesuguseid aspekte, mida me peame puudulikeks või valedeks. Hiljaegu sattus minu

kätte Justiitsministeeriumis koostatud päris pikk, 40-leheküljeline materjal sellest valdkonnast nimega "Poliitilise süsteemi analüüs". Siin on sissejuhatuses vihjatud sellele, et teie valitsuse programmis on mitu punkti sellest samast valdkonnast. Minu küsimus on: kas selle analüüsi baasilt võiks valitsusest tulla mingeid poliitilise süsteemi täpsustamise või muutmise eelnõusid? Mida meil on selles valdkonnas lähiajal oodata?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Alustuseks ütlen, et Eestis on demokraatiaga asjad päris hästi. Aga see ei tähenda, et ei pea püüdlema veelgi suurema paremuse poole. Nagu te hästi mäletate, poolteist aastat tagasi valitsusliitu luues leppisime kokku terve rea tegevusi, millest osa on juba teoks tehtud. Näiteks see, et kohalikel valimistel saavad hääletajana osaleda ka vähemalt 16-aastased noored inimesed, samuti see, et Riigikogu liikmetel on võimalus osaleda kohaliku omavalitsuse töös. Me panime need ülesanded koos tähtaegadega kirja Vabariigi Valitsuse tööplaani, täpsemalt alates punktist 4.31 ja punktiga 4.39 lõpetades. Ja kuna me teeme ka kvartaliaruannet, siis on meil kenasti kirjas, mis staadiumis need ettevõtmised on ja kes täpselt on vastutajaks määratud. Vastavalt heale tavale on valitsus nendes küsimustes, mis eeldavad parlamendi otsust ja puudutavad parlamendi töökorraldust, teinud ettepaneku asjaomaseid eelnõusid muuta parlamendi komisjonidel ja siis täiskogul. Valitsus ise nendesse asjadesse ei sekku. Aga tõepoolest, te viitasite õigesti, meil on töös mõned asjad, mis on valitsuse või ministri tasemel ülesanded. Ühe tööplaani punkti teema on justiitsminister mulle teadaolevalt esitanud valitsuskabinetile arutamiseks. Aga valitsuskabineti arutelude hetkeseis on selline, et septembrikuu on lõviosas broneeritud riigieelarve arutamiseks, me teeme ka erakorralisi kabinetiistungeid. Kui septembris saab eelarve valitsuse jaoks tehtud, siis asume kõikide muude teemade kallale. Nii et veidi kannatust, need asjad tulevad kindlasti valitsuses arutelule.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jüri Adams, palun!

14:58 Jüri Adams

Härra peaminister! Meie seisukohtade põhierinevus on selles, et minu arvates on Eesti poliitilise süsteemiga asjad väga halvad. Ma olen Justiitsministeeriumi ametnikest nii aru saanud, et nemad oleksid valmis nendes valdkondades töid alustama, kui neile antaks korraldus sellega tegeleda. Äkki te olete nii kena ja annate justiitsministri kaudu korralduse, et see töö energiliselt käivituks.

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Nagu öeldud, see korraldus on tegelikult valitsuse tööplaani kaudu antud. See on täiesti piisav korraldus. Nüüd on ministri ülesanne tuua need valitsuse ette ja valitsus arutab neid vastavalt ülesannete järjekorrale. Tõepoolest, meil on väga palju asju, mis me oleme korraga ette võtnud. Väga palju asju on iga nädal otsustada. Ma ütlen veel kord, et septembrikuus kulub lõviosa ajast eelarvele, nii on see olnud kõikidel aastatel. Seetõttu saab kõige varem järgmiste teemadega tegeleda oktoobris. Mis puutub teie hinnangusse Eesti demokraatiale ja parlamentaarsele korrale, siis minu meelest on sellega väga hästi – lausa nii hästi, et Eesti inimeste arvamusel lõviosa on esindatud Eesti Vabariigi parlamendis. Väga väike osa inimesi hääletas nende parteide või üksikkandidaatide poolt, kes lõppkokkuvõttes parlamendis esindatud ei saanud. Ma arvan, et ka see, et parlamendis on kuus erakonda, on parlamentaarse riigi tugevuse ja kindlasti mitte nõrkuse tunnus. Kui meie poliitilises süsteemis üldse nõrkusi on, siis on selleks presidendivalimisega mitte hakkamasaamine parlamendis, millele osutas Vabariigi President. See on ehk kivike meie ühises kapsaaias. Ka siin tuleb mõelda, kas erakonnad ikkagi peaksid ennast otsast lõpuni lukku mõtlema ja olema valmis ainult ühte kandidaati toetama või peaks kõikidel erakondadel olema ruumi ka kompromisside otsimiseks, selle asemel et hääletada lõppkokkuvõttes hoopis tühja. Selle üle tasub mõelda.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Herkel, palun!

14:58 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Ühe eelmise küsimuse käsitlemisel te küsisite minu käest, milles te eksite, aga mina ei saanud enam vastata. Ma ütlen teile, et te eksite üsna järjepidevalt selles, et te ei vasta päris täpselt küsimusele, mis on esitatud, vaid räägite millestki muust. Põhjus on ilmselt ka see, et teie ja meie arusaam demokraatiapaketest on üpris erinev. Jüri Adams tonksas mulle siin vastu küünarnukki ja ütles, et ütle palun peaministrile, et härra Adams kutsub teda debatile Eesti demokraatia küsimustes. Need arusaamad on ilmselt erinevad. Seetõttu ma küsin, kas te võtate selle kutse vastu. Ja mis puutub sellesse Justiitsministeeriumi dokumenti, siis kas sellel valitsusel ongi nüüd tavaks toota tühje dokumente, mida teie erakonna fraktsioon Riigikogus kuidagimoodi juhiseks võtta ei taha ja mis siis sedamoodi lihtsalt oma surma surevad?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Kui te soovite väga täpset vastust, mis seisus on need nn parlamentaarse demokraatia tugevdamist puudutavad ettepanekud, siis ma olen valmis teile kenasti kirjalikult saatma väljavõtte tööplaanist ja tööplaani täitmisest. Mingit saladust seal ei ole, see on täiesti avalik dokument. Ma pigem ei hakka siin teie kõikide teiste kolleegide aega kulutama selle peale, et see avalik dokument siin puldis ette lugeda.

Mis puutub debattidesse, siis võimalust mööda võib ikka debattides osaleda, aga ma arvan, et ka see infotund on üks debatiformaat. Mina jään igal juhul enda juurde, et Eesti demokraatia on väga tugev. Ka mitmesugused rahvusvahelised võrdlused on seda näidanud. Muuseas, kui me vaatame, kuidas Eestil on viimase paari aasta jooksul läinud, siis võib öelda, et 2014. aasta võrdluses parandas Eesti avatud valitsemise arvestuses oma positsiooni enam kui kõik teised OECD riigid. Võib öelda, et uue valitsuse tulekuga toimus oluline nihe. Kui ma õigesti mäletan, siis Eesti parandas oma kohta 33 seas 22 koha võrra. Näidake mulle indeksit, mille kohaselt me oleme veel kiiremini arenenud!

Nii et ei pea me oma riiki sugugi maha tegema. Meil on vabad valimised, meil on igal elanikul õigus ja võimalus kaasa rääkida. Meil on üks maailma kõige vabamaid meediaid. Me oleme absoluutses esirinnas. Meil on vaba parlamentaarne debatt. Muuseas, ka selline väike detail, millega me Eestis oleme täiesti harjunud: peaminister on vähemalt korra nädalas ja tegelikult mitu korda rohkemgi kõikide ajakirjanike jaoks, kes vähegi soovivad, kättesaadav ja vastab ükskõik millisele küsimusele, ilma igasuguse eeltsensuurita. Ka see on minu arvates demokraatia tunnus ja ma kavatsen sellest tavast kinni pidada nii kaua, kui mul see amet on.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetame demokraatia tugevdamise käsitlemise.

6. 13:41 Tervishoiu rahastamise jätkusuutlikkus

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi tervishoiu rahastamise juurde. Küsija on Marika Tuus-Laul, vastab peaminister Taavi Rõivas. Palun!

14:58 Marika Tuus-Laul

Austatud härra peaminister! Tervishoiu rahastamine on üsna teravalt praegu päevakorral. Mind huvitab just selle rahastamise pikaajalisem perspektiiv, mitte hetkeseis ja hetkevõlg. Juba kaheksa kuni kümme aastat tagasi väitis Praxis, et sellisena pole meie tervishoid jätkusuutlik. Ka Riigikontroll ja Maailma Terviseorganisatsioon on sellele tähelepanu pööranud. Demograafiline situatsioon on säärane, et meie rahvastik vananeb, lapsi sünnib vähe. Peale selle läheb tervishoid kogu aeg kallimaks, inflatsioon selles valdkonnas on kõrgem kui teistel aladel. Me ei tule oma rahaga välja, meil tuleb kusagilt tervishoidu raha juurde võtta või osa seniseid kulutusi raviraharealt välja viia. Seda kinnitas ka WHO. Teie käes, Reformierakonna käes on see ministriportfell kaua aega olnud – Kruuse, Pevkur, teie ise –, miks ei ole seda probleemi varem käsitletud? Ja kas te toetate praegu haigekassa ettepanekuid?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Kõigepealt ütlen, et nagu heaks tavaks on saanud, sisaldusid teie küsimuses ka mõned fakte, muu hulgas viide sellele, et laste arv on vähenenud. Vastupidi, viimased andmed tänavusest augustist näitavad, et Eestis sündis tervelt 195 last enam kui mullu. Just valed eeldused on üks probleem, miks haigekassa on selle aasta esimeses pooles nii suurde miinusesse läinud. Ma väidan, et enne kui me saame aru, kus on suured vead, ei ole võimalik kaugele tulevikku vaadata. Kui haigekassa ei suuda isegi poolt aastat ette näha ja paneb nii suurelt prognoosiga mööda, siis võib arvata, kui suured amplituudid tekivad nende prognooside ja tegelikkuse vahel kümne aasta perspektiivis.

Ma toon paar näidet. Väga palju on räägitud sellest, et demograafiline trend on pikas vaates negatiivne, ja pikas vaates tõepoolest on. Aga et ühe aastaga toimub midagi sellist, et inimesed järsku ühe aastaga nii palju vananevad, et teenust läheb väga palju rohkem vaja – see ei tundu ilmselt loogiline. Ja see, et ühe aastaga, poole aastaga on vaja kohe 30 miljonit rohkem kulutada, kuna demograafiline protsess on olnud selline, mida varasemad aastad ei ole näidanud, ilmselt ei kõla ka tõenäoliselt. Minu hinnangul on ülimalt kummaline, et käesoleva aasta eelarvet tehes prognoosis haigekassa, et vajadus nii ambulatoorse kui statsionaarse ravi järele Eestis tänavu väheneb. Kust neil selline prognoos tekkis – täiesti arusaamatu. Kui demograafiline olukord halveneb, siis peaks ju ravivajadus suurenema, mitte vastupidi, ometi on prognoositud vähenemist. Samuti on vaatamata sellele, et tegelikult meil palgad kasvavad 6% aastas, haigekassa prognoosinud, et tänavu kulub haigushüvitiste raha 2% vähem kui mullu. Ka ei ole loogiline. Nii et me peame ikkagi esimeses järjekorras saavutama, et ei tehtaks sedavõrd suuri prognoosivigu, mida mina julgeks nimetada ka suurteks loogikavigadeks ...

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, härra peaminister!

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Kui palgad 6% kasvavad, siis näidake seda loogikat, mille järgi haigushüvitiste raha kulub 2% vähem.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Marika Tuus-Laul, palun!

14:58 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Te saate küll demograafiast hoopis omamoodi aru. Kui täna sünnib rohkem lapsi, siis selle tulemused toetavad meid alles 20 aasta pärast. Nii et siin ei ole midagi rääkida. Aga küsimus on selles, mis olukord on praegu tervishoius. Te ju teate seda. Me ei saa enam lisavahenditeta hakkama. Me ei saa seal enam kokku pigistada, kus midagi kokku pigistada ei ole. Eile avaldati ajalehtedes jälle mitmesugused edetabelid. Meie oleme esimesel kohal ühes edetabelis – koos Tšehhiga –, millest näeb, et me kulutame kõige vähem raha tervishoiule. Eesti ei saa enam kokku hoida, meie tervishoid on juba praegu niivõrd kuluefektiivne. Eile tuli komisjonis välja, et rahandusminister ei toeta ettepanekuid raha mujalt juurde võtta ja minnakse jälle omaosaluse suurendamise teed. Sotsiaalkomisjoni esimees Aivar Kokk ütles ka siin, et peaks ikka vaatama visiidi- ja vooditasud üle. Rahandusministergi on seda öelnud. Samuti on arvatud, et ehk tuleks vähendada ravijuhtude arvu. Öelge palun, kust me võtame selle lisaraha! Järjekorrad on juba väga pikad ja tihti ei panda inimesi üldse järjekorda.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Head kolleegid, ma tuletan meelde, et küsimiseks on ette nähtud üks minut ja ministril vastuseks kaks minutit. Palun!

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Suur aitäh! Ma olen väga seda meelt, et kaugele vaatavalt peabki meil olema võimalus leida tervisele lisavahendeid. Aga enne, kui me saame rääkida suurtest lisasummadest haigekassale, tuleb tuba korda teha. Mina ei usu, et me maksumaksja raha kasutamise eest vastutades tahame rohkelt lisaraha anda asutusele, mis sedavõrd laia joonega majandab. Iga asutus, olgu selleks kool, olgu selleks Riigikogu Kantselei, olgu selleks haigla, peab majandama etteantud eelarve piires, sest kasutatakse maksumaksja raha. Reegel on, et maksumaksja raha peab oskama lugeda veel hoolikamalt kui oma isiklikku raha. Kui

keegi saab parlamendi poolt – just nimelt parlamendi, mitte valitsuse poolt – ette antud eelarve piiri ja läheb sellest mitmekümne miljoniga üle ning ütleb, et ups, ei pannud tähelegi, siis see minu hinnangul küll hea majandamine olla ei saa. Muuseas, haigekassas ei ole üle piiri mindud ainult nendes tööloikudes, kus on väga valesti ja väga ebaloogiliselt prognoositud. Ülekulu on väga mitmes vallas, alustades tööjõukuludest ja lõpetades infotehnoloogiakuludega. Väga suured on ka arenduskulud ja muud tegevuskulud. Nii et see on läbiv joon, et on kulutatud rohkem, kui on eelarves selleks raha ette nähtud. Sellist majandamist, ükskõik kui sensitiivne on eelarve või ükskõik kui sensitiivne on valdkond, ei saa lihtsalt lubada. Maksumaksja raha peab igas valdkonnas kasutama heaperemehelikult. See on reegel.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Vabandust, Marika Tuus-Laul! Täna on igal põhiküsiljal võimalik üks täiendav küsimus esitada. Tarmo Tamm, palun!

14:58 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud peaminister! Ma küsin eelarve tasakaalu kohta. Laen otseselt ei mõjuta eelarve tasakaalu, aga laenuga kaasnevad kulud mõjutavad seda küll. Teistmoodi väita pole alust. Aga see selleks. Mu küsimus on haigekassa ja töötukassa kohta. Miks hoitakse riigieelarvet tasakaalus haigekassa ja töötukassa rahaga? Teatavasti on töötukassa reserv üle 600 miljoni euro, mis on sisuliselt majandusest väljaviidud raha. Sellega saaks Eesti majandust turgutada. Kas see ei ole avalikkuse petmine? Miks kasutatakse haigekassa ja töötukassa raha eelarve tasakaalus hoidmiseks?

14:58 Peaminister Taavi Rõivas

Aitäh! Teil on õigus, et laen iseenesest ei tekita defitsiiti. Defitsiiti tekitab see, kui laenuga kaetakse kulutusi. Üldreegel on aga see, et niisama lihtsalt kuskile sukasäärde pole väga mõtet laenu võtta. Isegi kui intressikulu tundub väga väike, peab olema mingi plaan, mida selle rahaga peale hakata. Seda esiteks. Teiseks, see väide, et haigekassa reservidega hoitakse riigieelarvet tasakaalus, ei vasta tõele. Ärme ajame sassi eelarvet ja reserve! Jah, haigekassal on mustadeks päevadeks, tuleviku defitsiitide katteks ka reservid. Praegu me oleme ainuüksi 2016. aasta esimese poolaastaga jõudnud olukorda, kus umbes kolmandik nendest reservidest tahetakse poole aastaga ära kulutada. See on väga tõsine probleem. Haigekassa eelarve kui selline on defitsiidis ka selle piiri järgi otsustades, mis parlament on haigekassale lubanud. Nii et haigekassa panustab riigieelarve koondpilti miinusega, mitte plussiga, ja seda isegi siis, kui me lähtume ette antud numbrist. See 33 miljonit, mis siin väga palju poleemikat on tekitanud, ja minu meelest põhjusega, on veel täiendav miinus ja see paneb riigieelarve muud kulud väga tugeva surve alla. Valitsuses me üldiselt arutame miljoni euro kaupa, mõnikord isegi mõnesaja tuhande euro kaupa olulisi investeringuid, olulisi kulusid. Näiteks Kalevi staadion vajab umbes seitse miljonit eurot kolme aasta peale. Nüüd me oleme haigekassas tekitanud poole aastaga 33 miljonit miinust. Nii et minu hinnangul tuleb haigekassa finantsjuhtimist olulisel määral parandada. Seda, et üks riigi rahaga majandav asutus võib majandada lahtise arvega, mina ei saa lubada.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Lõpetan sellele küsimusele vastamise.

7. 13:51 Ettevõtluskeskkonna arengud

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Seitsmes küsimus on Krista Arult ettevõtlusminister Liisa Oviirile ettevõtluskeskkonna arengute kohta.

14:58 Krista Aru

Täna, härra juhataja! Austatud proua minister! Teie vastutusvaldkond on mitmekesine, väga kirev ja samas väga atraktiivne. Tuletasin meelde teie sõnu pressikonverentsil 19. mail, et ettevõtluskeskkonna arendamiseks on oluline tegelda ekspordiga, tootearendusega, on oluline, et meie ettevõtjad oleksid

julgemad ja riskialtimad, ja et tööstust tuleks digitaliseerida. Milline on Eesti tööstuse digitaliseerituse tase võrreldes naabritega ning mida ja kuidas riik siin üldse saab kaasa aidata?

14:58 Ettevõtlusminister Liisa Oviir

Aitäh! Jah, on tõsi, et kõik nimetatu on minu portfellis olemas. Eksport on hästi oluline. Ilmselt Eesti-suuruse riigi puhul on eksport kõige olulisem üldse. Aga eksport on väga selges seoses tööstusega – kaks kolmandikku meie ekspordist moodustab just nimelt tööstustoodang. Sealt ka see eriline huvi tööstusega tegelemiseks. Taasiseseisvunud Eestis pole olnud tööstuspoliitikat, tööstuse situatsiooni pole vaadeldud ega kaardistatud ja sellega me praegu tegeleme. Tööstuspoliitika esialgne strateegiadokument on valmis saanud ja ootab kabinetiartutelu järjekorda, et seda koos arutada. Seal on kaardistatud situatsioon, kus me praegu oleme, ja seatud suunad edaspidiseks. Üks kõige olulisemaid eesmärke ongi tööstuse digitaliseerimine, mis on tegelikult valdav suund kogu maailmas. Selles vallas on eeskuju näidanud Saksamaa oma strateegiaga "Industrie 4.0". Me soovime minna samas suunas. Ma usun, et me oleme praegu tugevate keskmike hulgas, aga arenguvõimalusi on hästi palju. Arvestades seda, et pigem on meil tööjõupuudus kui tööpuudus, saab digitaliseerimine ja automatiseerimine olla väga hea lahendus. Meil ongi asjaomased meetmed välja mõeldud. Oleme ka taotlenud Norrast raha selle jaoks, et digitaliseerimist riigi poolt toetada. Ja on muidki meetmeid, alates OSKA süsteemi rakendamisest ja koostöö tegemisest ülikoolidega teaduse arendamisel. Riiklik programm "Start-up Estonia" on suunitletud sellele, et saaks leitud hea tasakaal *start-up*'ide ja meie tööstuse vahel. Nii et tööstus on selgelt selle sügise fookusteema.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Krista Aru, palun!

14:58 Krista Aru

Aitäh! Meil on olemas ka Eesti ettevõtluse kasvustrateegia kuni aastani 2020. Seal on kirjas palju mõõdikuid ja indikaatoreid ning kõik need peaksid näitama seda, kuidas meie ettevõtluskeskkond läheb aina paremaks. Samas on meil riigina võetud selge suund – ka peaminister on seda teadus- ja arendustegevust iseloomustades rõhutanud –, et me ei ole enam odava tööjõu maa. Selleks, et kõik need mõõdikud ja indikaatorid selle teostumist ka kinnitaks, on meil aga vaja mahukaid välisinvesteeringuid teadus- ja arendustegevusse. Kas ka aastal 2016 on Eesti majandusse, sh ettevõtlusesse tulnud mahukaid investeeringuid teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni arendamiseks?

14:58 Ettevõtlusminister Liisa Oviir

Aitäh! Jah, neid mõõdikuid on hästi erinevaid. Tööstuse puhul vist on kõige olulisem eesmärk jõuda aastaks 2020 töötlevas tööstuses selleni, et saavutatav lisandväärtus on 80% Euroopa keskmisest. Praegu on see endiselt umbes 69%. Selle eesmärgi oleme aluseks võtnud kõikide nende meetmete väljatöötamisel. Mis puutub investeeringutesse, siis vastus sõltub sellest, kas te mõtlesite eelkõige erainvesteeringuid või avalikke. Erasektoris tehakse neid investeeringuid üsna pidevalt. Aga on ka päris mitmeid investeeringuid, mis on ootel, ja seda eelkõige põhjusel, et praegu on investeeringute keskkond kogu Euroopas natukene tundlik ja ootel. Oma osa mängib selles Brexit. Mis meie selle nimel teeme? Palju sõltub selle kuu läbirääkimistest, aga praegu on lootused suured, et järgmine aasta me saame esimest korda käivitada suurinvestori riigi poolt toetamise meetme, mis ongi mõeldud selleks, et tuua Eestisse suuremaid tööstusinvesteeringuid. Selle meetme puhul on kõige olulisem see, et eeldatavasti see ei ole mitte tööjõumahukas, vaid kapitalimahukas. Loodetavasti see võimaldab saavutada suurt lisandväärtust ja tekkivad töökohad on keskmisest palgast suurema palgaga. Nii et riik on võtnud väga selge suuna, et me asume appi, et neid investeeringuid Eestisse tuua. See on minu arvates ääretult oluline ka seetõttu, et sedasama teevad kõik meie lähimad naabrid. Mul on hästi hea meel, et huvi selle tulevase meetme vastu on juba praegu väga suur. Mitmed ettevõtted on selle kohta meile täpsustavaid küsimusi esitanud. Ma usun, et meil on päris pikk pink, mille vahel tegelikult valida.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andres Ammas, palun!

14:58 Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Ettevõtluskeskkonna arendamiseks on valitsus mitmel korral lubanud lihtsustada ettevõtjate aruandekohustust. On lubatud raamatupidamist lihtsustada, seada aruandekohustus sõltuvusse ettevõtte käibe suurusest ja muud sarnast. Kui kaugel selle kõigega ollakse? Milliseid tulemusi on juba saavutatud?

14:58 Ettevõtlusminister Liisa Oviir

Aitäh! Töös on päris mitu projekti, millest on mul väga hea meel rääkida. Üks hästi oluline, mis on seotud ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tööga, on kasutajasõbralike terviklike digitaalsete lahenduste väljatöötamine, mis hõlbustab eelkõige tööd väiksemates ettevõtetes, kellel on haldusressurssi märksa vähem. Samuti on koostöös Maksu- ja Tolliametiga algatatud projekt "Aruandlus 3.0", mis võimaldab andmete automaatset liikumist ja vabastab ettevõtja andmete kogumisest. Eesmärk on, et alates aastast 2020 ei pea ettevõtja enam maksudeklaratsiooni ise esitama, kui ta on sellekohase loa andnud ja kui ta vastab teatud tingimustele. Tänu sellele peaks päris palju ajaressurssi vabanema. Minu arvates kõige olulisem aga on nullbürokratia projekt, mis on välja töötatud nelja ministri koostöös. Kõigepealt korjati turult või sektoritest kokku info, millised on ministeeriumide ja ametnike bürokraatlikud harjumused, millest võiks lahti saada. Saime mitusada ettepanekut, millest juba 208 on heaks kiidetud ehk siis need lähevad töösse. Me saame kas vähendada või likvideerida teatud aruandekohustusi, et ettevõtetel oleks võimalik tegelda oma põhifunktsiooniga ehk ettevõtlusega. Praegu on 80% kõigist tehtud ettepanekutest rahuldatud. Muidugi on kogu see periood, mis läheb realselt selle keskkonna ümbertegemiseks, veidi pikem. Võtab aega, et neid asju lihtsustada, aga esialgne korje on tehtud, suund on seatud ja ma usun, et see toob päris suurt kergendust meie ettevõtetele.

14:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Vabandan kolleeg Jaanus Karilaidi ees, et ta ei jõudnud oma küsimust esitada! Aga suur tänu kõigile küsijatele! Aitäh ministritele! Infotund on lõppenud.